

Mikä mies oli sexman?

Kuudennusmiehet (sexman) valittiin alueittain tasaisesti pitäjän eri kulmilta. Heidän ensisijaisena tehtävänä oli valvoa, että kylissä noudatettiin kristillistä elämäntapaa.

He toimivat siten kylänvanhimpina, joiden johdolla järjestettiin esimerkiksi hartaustilaisuuksia. Vaikka kuudennusmiehet oli valittu kirkolliseen luottamustoimeen, kuului heidän olla myös maallisissa asioissa esimerkkinä yhteisölleen ja samalla ohjata muitakin sellaiseen elämään.

Kuudennusmiehet suorittivat myös erilaisten maksujen kantoja pitäjällä. Tämä velvollisuus ulottui myös maallisiin maksuihin, joista esimerkiksi paloavun kerääminen oli jokavuotinen taakka. Tavallisin syy oli riihen lämmittämisestä aiheutunut vahinko.

Lokakuussa 1697 Loimaan Sipi Myllykylä valitti menettäneensä tulipalossa riihen, puimahuoneen eli luuvan ja ladon sekä suuren osan sadostaan. Vahinko oli tapahtunut yöllä väen nukkuessa. Tuli oli levinnyt riihen uunista ja kyseessä oli oikea vahinko, minkä lautakuntakin todisti. Hänelle myönnettiin paloapuna 12 kupariäyriä Loimaan nimismiespitäjän joka talolta. Kuudennusmiehet määrättiin keräämään tämä paloapu.

Myös kokonaisen kylän tuhonneita paloja tapahtui vielä 1900-luvulla. Tällöin korvaajaksi määrättiin useampi pitäjä kihlakunnasta. Kun Loimaan Kauhanojan kylä tuhoutui tulipalossa vuonna 1653, määrättiin kuudennusmiehet suorittamaan paloapurahojen kanto Loimaan, Huittisten, Euran, Eurajoen, Ulvilan, Säkylän ja Kokemäen pitäjistä.

Kirkko ja käräjät määrasivät kuudennusmiehet suorittamaan mitä moninaisimpia tehtäviä katselmuksista kyytimatkoihin. Loimaalla kuudennusmies Matti Mikkola todisti helmikuussa 1693, että Paavo Yrjänpoika Köyliön kylästä oli ollut kirkossa humalassa tapaninpäivänä, mutta nukkunut hiljaa käsiinsä nojaten. Hän ei ollut aiheuttanut muuta häiriötä kirkossa.

Levälän Joose Jussila puolestaan kuoli joulukuussa 1681 juovuspäissään tielle. Kun kirkkoherra Kristian Procopaeus sai tietää asiasta, määräsi hän Matti Mikkolan katsastamaan ruumiin kirkon kuudennusmiehen ominaisuudessa.

Kokemäen Matti Paturi joutui kirkon kuudennusmiehenä toimittamaan spitaaliin sairastuneita Kokemäeltä Turkuun hospitaaliin lähetettäväksi. Myös Matti Paturi määrättiin lopulta Seiliin, sillä hänen todettiin saaneen itsekin taudin.

Loimaan Kurittulan Mikkolan kolme peräkkäistä isäntää ovat oiva esimerkki kuudennusmiehen toimen

periytymisestä samassa suvussa. Reko Sipinpoika oli toimesta ainakin vuodesta 1638 vuoteen 1642. Vuonna 1640 hänelle maksettiin kirkonkassasta neljä taalaria 16 äyriä ikkunalasista ja niihin liittyvästä työstä.

Vuonna 1646 Rekolta ostettiin kahdeksan vaarnaa eli puunaulaa ja alttarikaiteen ovirauta yhteensä neljällä markalla. Vuonna 1649 hän antoi kirkolle käyttöön kaksi härkää ja kolme lapiota. Lisäksi hän veisti 70 vaarnaa. Näistä kaikista hänelle maksettiin yksi taalari.

Rekon vävy Matti Mikonpoika sai yhden taalarin kyydittyään kirkkoherran Vampulaan vuonna 1667. Matti haudattiin vuonna 1708 Loimaan kirkon kuoriin ja tavanomaisen kahdeksan kuparitaalarin sijasta hänen hautapaikastaan kirkkoon perittiin vain neljä taalaria kiitoksena kuudennusmiehen toimen hoitamisesta.

Matin puoliso Vappu Rekontytär haudattiin vuonna 1697 Loimaan kirkon kuoriin ja tästä maksettiin kahdeksan taalaria. Vuonna 1700 piispa Johannes Gezelius kuitenkin päätti, että hautapaikan hinnasta tuli palauttaa kolme taalaria perheelle Matti Mikonpojan kuudennusmiehen toimen tähden.

Myös seuraavan sukupolven Matti Matinpoika toimi kuudennusmiehenä. Hänet haudattiin vuonna 1726 ilmaiseksi suorittamansa tehtävän takia Loimaan kirkon lattian alle.

Kuudennusmiehet pyrkivät lähettämään poikiaan kouluun ja papin uralle. Loimaan Majanojan Juha Juonikas oli kuudennusmiehenä 1630-luvulla. Hänen poikansa Henrik Jonicus palveli sittemmin pitäjänapulaisena kotipitäjässään. Juhan tytär Riitta avioitui puolestaan jahtivouti ja veronkantomies Erkki Antinpojan kanssa.

Loimaan Onkijoen Sipi Eskonpoika Ryngölle annettiin ilmainen hautapaikka vuonna 1656, sillä hän oli toiminut useita vuosia kirkon kuudennusmiehenä ja hänen palkastaankin oli edelleen viisi taalaria maksamatta. Sipin poika Matthias Rungius perusti laajan ja menestyksekkään pappissuvun.

Pappiloiden ja lukkariloiden rakennus velvollisuus oli jaettu pitäjäläisten kesken. Kullekin kulmakunnalle tai kylälle oli määrätty mitkä rakennukset sen tuli pystyttää. Kuudennusmiehet valvoivat, että jokainen suoritti velvollisuutensa. ●

Veli Pekka Toropainen